

IES República Oriental do Uruguai - Vigo - Pontevedra

Programación didáctica departamento de Latín e Grego

CURSO 2022-2023

Índice

<u>0.- NORMATIVA DE APLICACIÓN.....</u>	<u>3</u>
<u>1.- INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....</u>	<u>4</u>
<u>2.- CONTRIBUCIÓN Ó DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE.....</u>	<u>5</u>
<u>3.- CONCRECIÓN QUE RECOLLE A RELACIÓN DE ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS.....</u>	<u>8</u>
<u>4.- CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS PARA CADA CURSO.....</u>	<u>33</u>
<u>5.- CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS DA MATERIA.....</u>	<u>43</u>
<u>6.- MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.....</u>	<u>44</u>
<u>6.1.- ESO</u>	
<u>6.2.- BACHARELATO</u>	
<u>7.- CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.....</u>	<u>46</u>
<u>8.- INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.....</u>	<u>53</u>
<u>9.- ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES.....</u>	<u>59</u>
<u>10.- DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS.....</u>	<u>59</u>
<u>11.- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.....</u>	<u>60</u>
<u>12.- CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO.....</u>	<u>65</u>
<u>13.- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS OU EXTRAESCOLARES.....</u>	<u>67</u>

0.- NORMATIVA DE APLICACIÓN

Esta programación está baseada nas instrucións dadas polo Servizo Territorial de Inspección Educativa e fundaméntase na seguinte normativa de aplicación:

RESOLUCIÓN do 27 de xullo de 2015 *para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia* (DOG 29/07/2015) no seu artigo 13.

DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG 29/06/2015).

ORDE ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato (BOE 29/01/2015).

RESOLUCIÓN do 11 de maio de 2018, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións no curso académico 2018/19 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG 22/05/2018).

1.- INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

O IES República Oriental do Uruguai (36018461) é un centro de educación secundaria situado na rúa As Coutadas nº 54 de Vigo, na provincia de Pontevedra. Trátase dun centro urbán, situado no barrio de Teis, antigo concello que ó final foi absorvido pola urbe. Seguramente sexa a natureza do barrio o que lle confire a este centro o seu carácter familiar e case periurbán. Os estudos que se imparten no centro son: ESO e bacharelato (“Ciencias” e “Humanidades e Ciencias Sociais”)

A distribución das materias este ano no departamento é a seguinte: O profesorado que imparte docencia e os grupos asignados son os seguintes:

		Asignación de grupos	
	Totais grupos	ESO 2º CICLO	BACHARELATO
		4º ESO	2º BAC
María del Carmen Silva Rodríguez (Provisional)	3 (2 niveis) X.D.	Latín (3 horas)	Latín II (4 horas) Grego II (4 horas)

2.- CONTRIBUCIÓN Ó DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

Indicamos que a distribución de competencias por estándar está reflectida no punto 5 da programación.

COMPETENCIAS CLAVE	ACTIVIDADES QUE CONTRIBÜEN AO DESENVOLVEMENTO DAS CC
<p>A área de Lingua Galega e Literatura contribúe dun xeito decisivo ao desenvolvemento de todos os aspectos que conforman a Comunicación lingüística(CCL) que se exercita de maneira explícita no propio ámbito curricular; por tanto, poderíamos incluír calquera dos descritores desta competencia. Porén, resáltanse aquí aqueles que favorecen a súa transversalidade.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Comprender o sentido dos textos escritos e orais. - Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia. - Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor... - Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.
<p>Ademais de contribuír dun xeito decisivo ao desenvolvemento da competencia comunicativa, a área de Lingua e Literatura Galega garda unha relación moi estreita con outras competencias clave:</p>	
<p>Competencia para aprender a aprender(CAA). A lingua é un instrumento de comunicación, pero tamén é un instrumento de acceso a novos coñecementos. O acceso ao saber e á construción de coñecementos mediante a linguaxe relaciónase directamente con esta competencia. Esta competencia debe desenvolverse a través dunha actitude de curiosidade, interese e creatividade cara ao propio proceso de aprendizaxe. Sinalar que no desenvolvemento práctico do currículo da materia prestarase especial atención á asunción do erro como parte do proceso de aprendizaxe, así como á necesidade de desenvolver a capacidade de autocorrección como unha</p>	<p>As seguintes actividades contribúen a desenvolver esta competencia para estruturar o pensamento e o control da aprendizaxe e para valorar a correcta expresión oral e escrita, así como a lectura, como fonte de enriquecemento persoal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lectura comprensiva - Conversación reflexiva - Composición de resumos e de esquemas que organicen as ideas - Interpretación das informacións lingüísticas dos dicionarios - Exposicións e conclusións sobre tarefas académicas - Interese pola autocorrección - Capacidade de auto e coavaliación

COMPETENCIAS CLAVE	ACTIVIDADES QUE CONTRIBÜEN AO DESENVOLVEMENTO DAS CC
<p>maneira de aprender. Especialmente á hora de expresarnos oralmente.</p>	
<p>Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE) A adquisición de habilidades lingüísticas contribúe a progresar nesta competencia e na regulación da propia actividade con progresiva autonomía, porque aprender a usar a lingua é tamén aprender a analizar e resolver problemas, trazar plans e tomar decisións. Indicar que dentro do currículo da materia préstase atención á iniciativa persoal e á propia autonomía do alumno/a, así como á súa capacidade para traballar en equipo, a través da investigación arredor de temas dados e a creación de novos contidos partindo dos datos obtidos nesa investigación, realizando ao finalizar o proceso unha posta en común na aula</p>	<p>Actividades para aprender a manter unha actitude crítica ante as mensaxes recibidas, a localizar a información e a fomentar a autoestima lingüística:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obradoiros de escrita - Lectura dramatizada de obras literarias - Uso dos medios de comunicación social (lectura do xornal) - Uso das TIC - Uso da Biblioteca
<p>Competencia dixital (CD) A área de Lingua Galega e Literatura debe contribuír á exercitación da competencia dixital, tan relevante e necesaria no contexto actual. O uso das novas tecnoloxías supón un novo modo de comunicación cuxo ámbito haberá que preparar de maneira sistemática. A produción de procesos comunicativos eficaces nos que se empregan os contidos propios da materia é un pilar esencial para o desenvolvemento da competencia dixital nos alumnos e alumnas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uso de dicionarios dixitais - Uso de correctores ortográficos - Uso de enciclopedias virtuais - Uso de xornais dixitais - Produción de textos propios tras a selección, análise crítica, esquematización e síntese da información.
<p>Competencias sociais e cívicas(CSC) Traballar con outros, descubrir as</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Comentario crítico de distintos tipos de textos (especialmente xornalísticos ou procedentes dos medios de comunicación, orais ou escritos).
COMPETENCIAS CLAVE	ACTIVIDADES QUE CONTRIBÜEN AO DESENVOLVEMENTO DAS CC

<p>diferenzas e establecer normas para a convivencia favorece o desenvolvemento das competencias sociais e cívicas. Desde o uso da lingua para chegar a consensos, establecer e cumprir regras de funcionamento ata o seguimento das normas de comunicación, pódese traballar en Lingua Galega e Literatura esta competencia. Por outra parte, a contextualización da comunicación lingüística e literaria propias da área e a importancia da crítica textual fan fundamental o traballo desta competencia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Exercicio dos valores democráticos e dos dereitos civís, avaliable a través da observación directa do comportamento cotiá do alumno/a. - Capacidade de diálogo. - Conversas reflexivas, charlas literarias, debates, así como a asunción das normas de convivencia na aula que levan aparelladas o respecto pola quenda de palabra como mostra de civismo e respecto polo outro.
<p>Conciencia e expresións culturais(CCEC) Na nosa materia, a lectura e a valoración das obras literarias contribúen de forma relevante ao desenvolvemento desta competencia, entendida como aproximación a un patrimonio literario e a uns temas recorrentes que son expresión de preocupacións esenciais do ser humano. Esta competencia sairá reforzada de se relacionaren as manifestacións literarias con outras manifestacións artísticas: pintura, música, cinema...</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Visita a museos - Participación en concertos - Asistencia a representacións teatrais - Proxeccións de filmes e documentais na Sala de Audiovisuais - Realización de roteiros literarios - Saídas didácticas para a aprendizaxe en contextos informais. - Lectura na aula de textos literarios.
<p>Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT) A lingua non se aprende só para falar sobre a lingua, senón para expresar o que sabemos ou o que pensamos en relación con calquera asunto. É imprescindible a lingua para explicar unha gráfica, para ler un mapa ou para entender as estatísticas que inzan os xornais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Lectura de mapas - Comentario de gráficas - Interpretación de estatísticas - Dentro do currículo da materia inclúense todas estas tarefas relacionadas ou vinculadas aos contidos de Sociolingüística e Historia da Lingua.

3.-CONCRECIÓN QUE RECOLLE A RELACIÓN DE ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

3.1.- ETAPA ESO.

3.1.1. - 4º CURSO DE ESO

Latín. ESO. 4º Curso

LATÍN. ESO. 4º Curso	
Estándares de aprendizaxe	Competencias Clave
Bloque 1. O latín, orixe das linguas romances	
B.1.1.Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúan en distintos periodos a civilización romana	CCEC Coñecer e valorar o latín como lingua madre do galego e castelán CAA Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento CD Procurar inforamación na rede elaborando unha selección crítica do material atopado CSC Valorar a aexistencia de linguas con unha orixe comun
B.1.2.1. Define indoeuropeo e reconece as linguas indoeuropeas e as súas familias	CAA Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento CD Procurar inforamación na rede elaborando unha selección crítica do material atopado
B.1.3..1 Indentifica as linguas que se falan actualmente en Europa diferenciando pola súa orixe as indoeuropeas das que non o son	CAA Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento CD Procurar inforamación na rede elaborando unha selección crítica do material atopado CSC Valorar a aexistencia de linguas con unha orixe comun
B.1.4.1 Indentifica as linguas que se falan actualmente en España diferenciándoas pola	CAA Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento CD

súa orixe as indoeuropeas das que non o son	Procurar información na rede elaborando unha selección crítica do material atopado CSC
--	---

LATÍN. ESO. 4º Curso	
Estándares de aprendizaxe	Competencias Clave
	Valorar e entender a existencia de linguas con unha orixe común
B.1.5.1. Identifica palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos	CAA Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento CCL Adquisición e comprensión de vocabulario
B.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego ou castelán	CAA Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento CCL Adquisición e comprensión de vocabulario
Bloque 2. Sistema da lingua latina: elementos básicos	
• LAB2.1.1. Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícalos segundo a súa natureza e a súa función.	• CD Procurar información na rede elaborando unha selección crítica do material atopado • CCEC Coñecer e valorar os diferentes tipos de escritura
• LAB2.2.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, recoñece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.	• CAA Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento • CD Procurar información na rede elaborando unha selección crítica do material atopado
• LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.	• CCL Adquisición de vocabulario e axilidade
Bloque 3. Morfoloxía	
• LAB3.1.1. Descompón palabras	• CMCCCT
LATÍN. ESO. 4º Curso	

Estándares de aprendizaxe	Competencias Clave
<p>nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.</p>	<p>Descomposición en elementos máis simples</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Adquisición de vocabulario</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LAB3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA <p>Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Adquisición de vocabulario</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LAB3.3.1. Define o concepto de declinación e conxugación. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA <p>Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Adquisición de vocabulario</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación. 	<ul style="list-style-type: none"> • CD <p>Procurar información na rede elaborando unha selección crítica do material atopado</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Adquisición de vocabulario y refuerzo dos coñecementos morfolóxicos</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Adquisición de vocabulario y refuerzo dos coñecementos morfolóxicos</p> <ul style="list-style-type: none"> • CAA <p>Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LAB3.5.1. Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA <p>Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Adquisición de vocabulario y refuerzo dos coñecementos morfolóxicos</p>
LATÍN. ESO. 4º Curso	
Estándares de aprendizaxe	Competencias Clave

<ul style="list-style-type: none"> • LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL Adquisición de vocabulario y refuerzo dos coñecementos morfolóxicos • CAA Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento
<ul style="list-style-type: none"> • LAB3.6.1. Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento • CCL Adquisición de vocabulario y refuerzo dos coñecementos morfolóxicos
<ul style="list-style-type: none"> • LAB3.6.2. Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo. 	<ul style="list-style-type: none"> • CD Procurar información na rede elaborando unha selección crítica do material atopado • CCL Adquisición de vocabulario y refuerzo dos coñecementos morfolóxicos
<ul style="list-style-type: none"> • LAB3.6.3. Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento • CCL Adquisición de vocabulario y refuerzo dos coñecementos morfolóxicos
<ul style="list-style-type: none"> • LAB3.6.4. Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL Adquisición de vocabulario y refuerzo dos coñecementos morfolóxicos
Bloque 4. Sintaxe	
LATÍN. ESO. 4º Curso	
Estándares de aprendizaxe	Competencias Clave

<ul style="list-style-type: none"> • LAB4.1.1. Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos adaptados, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT Descomposición en elementos máis simples
<ul style="list-style-type: none"> • LAB4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento • CCL Reforzo das adquisicións adquiridas de categorías gramaticales e funcións sintácticas
<ul style="list-style-type: none"> • LAB4.2.2. Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL Reforzo das adquisicións adquiridas de categorías gramaticales e funcións sintácticas
<ul style="list-style-type: none"> • LAB4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL Reforzo das adquisicións adquiridas de categorías gramaticales e funcións sintácticas
<ul style="list-style-type: none"> • LAB4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT Identificación dun elemento dentro de un conxunto • CCA Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento • CCL Reforzo das adquisicións adquiridas de categorías gramaticales e funcións sintácticas
<ul style="list-style-type: none"> • LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento

LATÍN. ESO. 4º Curso

Estándares de aprendizaxe	Competencias Clave
----------------------------------	---------------------------

simples.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT Identificación dun elemento dentro de un conxunto • CCL Reforzo das adquisicións adquiridas de categorías gramaticales e funcións sintácticas
• LAB4.6.1. Recoñece, dentro de frases e textos sinxelos, as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analízalas e tradúceas correctamente.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL Reforzo das adquisicións adquiridas de categorías gramaticales e funcións sintácticas
Bloque 5. Roma: historia, cultura e civilización	
• LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	<ul style="list-style-type: none"> • CSC Valoración e comparación do mundo de Roma clásica co mundo actual • CSIEE Capacidade de traballar en grupo e facer exposicións • CD Procurar información na rede elaborando unha selección crítica do material atopado
• LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.	<ul style="list-style-type: none"> • CAA Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento • CCEC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento do mundo romano • CSC Valoración e comparación do mundo de Roma clásica co mundo actual
• LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.	<ul style="list-style-type: none"> • CD Procurar información na rede elaborando unha selección crítica do material atopado • CAA Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento • CMCCT
• LAB5.1.4. Describe algúns dos	<ul style="list-style-type: none"> • CSC
LATÍN. ESO. 4º Curso	
Estándares de aprendizaxe	Competencias Clave

<p>principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.</p>	<p>Valoración e comparación do mundo de Roma clásica có mundo actual</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCEC <p>Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento do mundo romano</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Aprender a expresarse con corrección vocabulario axeitado</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSIE <p>Capacidade de traballar en grupo e facer exposicións</p> <ul style="list-style-type: none"> • CSC <p>Valoración e comparación do mundo de Roma clásica có mundo actual</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Aprender a expresarse con corrección vocabulario axeitado</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSIEE <p>Capacidade de traballar en grupo e facer exposicións</p> <ul style="list-style-type: none"> • CSC <p>Valoración e comparación do mundo de Roma clásica có mundo actual</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCEC <p>Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento do mundo romano</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Aprender a expresarse con corrección vocabulario axeitado</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC <p>Valoración e comparación do mundo de Roma clásica có mundo actual</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCEC <p>Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento do mundo romano</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Aprender a expresarse con corrección vocabulario axeitado</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LAB5.4.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC <p>Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento do mundo romano</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Aprender a expresarse con corrección vocabulario axeitado</p> <ul style="list-style-type: none"> • CD <p>Procurar información na rede elaborando unha selección crítica do material atopado</p>
<p>LATÍN. ESO. 4º Curso</p>	
<p>Estándares de aprendizaxe</p>	<p>Competencias Clave</p>

<ul style="list-style-type: none"> • LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento • CCEC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento do mundo romano • CD Procurar inforamación na rede elaborando unha selección crítica do material atopado
<ul style="list-style-type: none"> • LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade. 	<ul style="list-style-type: none"> • CD Procurar inforamación na rede elaborando unha selección crítica do material atopad • CCEC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento do mundo romano • CSC Valoración e comparación do mundo de Roma clásica có mundo actual • CCL Aprender a expresarse con corrección vocabulario axeitado • CSIEE Capacidade de traballar en grupo e facer exposicións • CAA Estimulación da lóxica e capacidade de razonamento
<ul style="list-style-type: none"> • LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC Valoración e comparación do mundo de Roma clásica có mundo actual • CSIEE Capacidade de traballar en grupo e facer exposicións • CCL Aprender a expresarse con corrección vocabulario axeitado • CMCCT • CCEC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento do mundo romano
<p>Bloque 6. Textos</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL Reforzo das adquisicións adquiridas de categorías gramaticales e funcións sintácticas • CAA
<p>LATÍN. ESO. 4º Curso</p>	
<p>Estándares de aprendizaxe</p>	<p>Competencias Clave</p>

e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	Estimulación da lóxica e capacidade de razonamento
• LAB6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL Reforzo das adquisicións adquiridas de categorías gramaticales e funcións sintácticas • CAA Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento
• LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL Reforzo das adquisicións adquiridas de categorías gramaticales e funcións sintácticas • CAA Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento
• LAB6.4.1. Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento do mundo romano • CCL Reforzo das adquisicións adquiridas de categorías gramaticales e funcións sintácticas
• LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.	<ul style="list-style-type: none"> • CM CCT • Descomposición de elementos en outros máis simples • CD Procurar información na rede elaborando unha selección crítica do material atopado • CCL Reforzo das adquisicións adquiridas de categorías gramaticales e funcións sintácticas
• LAB6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL Reforzo das adquisicións adquiridas de categorías gramaticales e funcións sintácticas
• LAB6.6.1. Mantén un sinxelo	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
LATÍN. ESO. 4º Curso	
Estándares de aprendizaxe	Competencias Clave

diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	Reforzo das adquisicións adquiridas de categorías gramaticales e funcións sintácticas
Bloque 7. Léxico	
• LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.	<ul style="list-style-type: none"> • CAA Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento • CCL Adquisición de vocabulario a partir de etimoloxías
• LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	<ul style="list-style-type: none"> • CD Procurar inforamación na rede elaborando unha selección crítica do material atopad • CAA Estimulación da lóxica e a capacidade de razonamento
• LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCL Adquisición de vocabulario a partir de etimoloxías
• LAB7.3.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	<ul style="list-style-type: none"> • CCL Reforzo das adquisicións adquiridas de categorías gramaticales e funcións sintácticas
• LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.	<ul style="list-style-type: none"> • CD Procurar inforamación na rede elaborando unha selección crítica do material atopado • CSC • CCEC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento do mundo romano • CCL Adquisición de vocabulario a partir de etimoloxías

3.2.- ESTUDOS DE BACHARELATO

3.2.1. - Segundo curso de bacharelato

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. Lingua grega	
GR2B1.1.1. Delimita ámbitos de influencia dos distintos dialectos, situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	<p>CD Búsqueda de información a través das redes informáticas Elaboración de traballos e presentacións dixitais</p> <p>CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados</p>
GR2B1.2.1. Compara termos do grego clásico e os seus equivalentes en grego moderno, constatando as semellanzas e as diferenzas que existen entre uns e outros e analizando a través destas as características xerais que definen o proceso de evolución.	<p>CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados</p> <p>CAA Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento</p>
GR2B1.3.1. Coñece a pronuncia da	CCL
Grego. Bacharelato. 2º Curso	
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
lingua grega moderna e utiliza algunhas palabras e expresións básicas.	Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
Bloque 2. Morfoloxía	
GR2B2.1.1. Recoñece con seguridade e axudándose co dicionario calquera tipo de formas nominais e pronominais, declinaas e sinala o seu equivalente en galego e/ou en castelán.	<p>CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados</p>

GR2B2.2.1. Recoñece con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas verbais, conxúgaas e sinala o seu equivalente en galego e/ou en castelán.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
GR2B2.2.1. Nomea e describe as categorías gramaticais, sinalando as características que as distinguen.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
GR2B2.4.1. Identifica e distingue en palabras propostas os seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e afixos, e procura exemplos doutros termos nos que estean presentes.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
GR2B2.5.1. Sabe determinar a forma, a clase e a categoría gramatical das palabras dun texto, detectando correctamente coa axuda do dicionario os morfemas que conteñen información gramatical.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
Grego. Bacharelato. 2º Curso	
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 3. sintaxe	
GR2B3.1.1. Recoñece os valores dos casos gregos e os usos dos pronomes en frases e textos propostos.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
GR2B3.2.1. Recoñece os valores das preposicións e identifica os complementos circunstanciais.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados

GR2B3.3.1. Coñece, identifica e traduce correctamente os usos modais propios da lingua grega.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
GR2B3.4.1. Recoñece e clasifica oracións e construcións sintácticas.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
GR2B3.5.1. Recoñece, clasifica, analiza e traduce correctamente os nexos subordinantes.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
GR2B3.6.1. Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
GR2B3.6.2. Coñece, analiza e traduce correctamente as construcións de participio, relacionándoas con construcións análogas noutras linguas que coñeza.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
Grego. Bacharelato. 2º Curso	
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
GR2B3.7.1. Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas gregas, relacionándoas con construcións análogas noutras linguas que coñeza.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados

<p>GR2B3.7.2. Identifica na análise de frases e textos de dificultade graduada elementos sintácticos propios da lingua grega, relacionándoos para traducilos cos seus equivalentes en galego e castelán.</p>	<p>CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados</p>
<p>Bloque 4. Literatura</p>	
<p>GR2B4.1.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios gregos, e identifica e sinala a súa presenza nos textos propostos.</p>	<p>CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados CCEC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento da literatura grega</p>
<p>GR2B4.2.1. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles autores, obras e outros aspectos relacionados coa literatura grega.</p>	<p>CCEC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento da historia da literatura da Grecia clásica</p>
<p>GR2B4.3.1. Explora a conservación dos xéneros e os temas literarios da tradición grega mediante exemplos da literatura contemporánea, e analiza o uso que se fixo deles.</p>	<p>CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados CCEC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento dos xéneros literarios da historia da Grecia clásica</p>
<p>Grego. Bacharelato. 2º Curso</p>	
<p>Estándares de aprendizaxe</p>	<p>Competencias clave</p>
<p>GR2B4.4.1. Pode establecer relacións e paralelismos entre a literatura grega e a posterior.</p>	<p>CCEC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento dos distintos xéneros literarios historia da Grecia clásica e a súa pervivencia na nosa literatura</p>

GR2B4.5.1. Nomea autores representativos da literatura grega, encádraos no seu contexto cultural e cita e explica as súas obras máis coñecidas.	CD Búsqueda de información a través das redes informáticas Elaboración de traballos e presentacións dixitais CCEC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento da historia da literatura da Grecia clásica
Bloque 5. Textos	
GR2B5.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos gregos para efectuar correctamente a súa tradución.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
GR2B5.2.1. Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario para a tradución de textos, e identifica en cada caso o termo máis apropiado na lingua propia en función do contexto e do estilo empregado polo/a autor/a.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados CD Búsqueda de información a través das redes informáticas Elaboración de traballos e presentacións dixitais
GR2B5.3.1. Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentario lingüístico, literario e histórico de textos.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
GR2B5.4.1. Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos propostos, partindo de	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
Grego. Bacharelato. 2º Curso	
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente.	CD Búsqueda de información a través das redes informáticas Elaboración de traballos e presentacións dixitais

GR2B5.5.1. Recoñece e explica a partir de elementos formais o xénero e o propósito do texto.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
Bloque 6. Léxico	
GR2B6.1.1. Identifica os helenismos máis frecuentes do vocabulario común e do léxico especializado, e explica o seu significado a partir dos étimos gregos orixinais.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
GR2B6.2.1. Deduce e explica o significado de palabras da propia lingua ou de outras, obxecto de estudo, a partir dos étimos gregos dos que proceden.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
GR2B6.3.1. Explica o significado de termos gregos mediante termos equivalentes en galego e en castelán.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
GR2B6.3.2. Deduce o significado de palabras gregas non estudadas a partir do contexto ou de palabras da súa lingua ou doutras que coñeza.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
GR2B6.4.1. Comprende e explica a relación entre termos pertencentes á mesma familia etimolóxica ou semántica.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
Grego. Bacharelato. 2º Curso	
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
GR2B6.5.1. Recoñece e distingue cultismos, termos patrimoniais e neoloxismos a partir do étimo grego, e explica as evolucións que se producen nun caso e en outro.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados

GR2B6.6.1. Descompón palabras tomadas tanto do grego antigo como da lingua propia nos seus formantes, e explica o seu significado.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
GR2B6.6.2. Sabe descompor unha palabra nos seus formantes e coñecer o seu significado en grego, para aumentar o caudal léxico e o coñecemento da lingua propia.	CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos gregos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados

Latín. Bacharelato. 2º Curso	
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. O latín orixe das linguas romances	
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B1.1.1. Recoñece e distingue a partir do étimo latino termos patrimoniais, semicultismos e cultismos, e explica as evolucións que se producen nun e noutro caso. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL Adquisición de vocabulario baseado na etimoloxía das palabras • CAA <p>Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCEC Adquisición de vocabulario baseado nos termos latinos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B1.2.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
Latín. Bacharelato. 2º Curso	
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave

<p>aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica, valorando a relación co significado orixinal do étimo latino.</p>	<p>Adquisición de vocabulario baseado na etimoloxía das palabras</p> <ul style="list-style-type: none"> • CMCCT <p>Ser capaz de hallar un resultado a partir de unos datos iniciais</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCEC <p>Adquisición de vocabulario baseado nos termos latinos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B1.2.2. Explica o proceso de evolución de termos latinos ás linguas romances, sinalando cambios fonéticos comúns a distintas linguas dunha mesma familia, e ilustralo con exemplos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CD <p>Búsqueda de información a través das redes informáticas</p> <p>Elaboración de traballos e presentacións dixitais</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Adquisición de vocabulario baseado na etimoloxía das palabras</p> <ul style="list-style-type: none"> • CAA <p>Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento</p>
<p>Bloque 2. Morfoloxía</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B2.1.1. Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA <p>Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <ul style="list-style-type: none"> • Repaso e afianzamento dos coñecementos adquiridos de morfoloxía
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B2.2.1. Identifica e distingue en palabras propostas os seus formantes, diferenciando lexemas e morfemas, e procurando exemplos noutros termos nos que estean presentes. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT <p>Descomposición de un elemento en outros máis simples</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Repaso e afianzamento dos coñecementos adquiridos de morfoloxía</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B2.3.1. Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT <p>Descomposición de un elemento en outros máis simples</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL
<p>Latín. Bacharelato. 2º Curso</p>	
<p>Estándares de aprendizaxe</p>	<p>Competencias clave</p>
	<p>Repaso e afianzamento dos coñecementos adquiridos de morfoloxía</p>

<ul style="list-style-type: none"> • LA2B2.4.1. Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas nominais e pronominais, declinaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán. 	<ul style="list-style-type: none"> • CD Búsqueda de información a través das redes informáticas Elaboración de traballos e presentacións dixitais • CCL Repaso e afianzamento dos coñecementos adquiridos de morfoloxía • CAA Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B2.4.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía nominal e pronominal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL Repaso e afianzamento dos coñecementos adquiridos de morfoloxía • CAA Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B2.5.1. Identifica con seguridade e axudándose co dicionario calquera tipo de formas verbais, conxúgaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán 	<ul style="list-style-type: none"> • CD Búsqueda de información a través das redes informáticas Elaboración de traballos e presentacións dixitais • CAA Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento • CCL Repaso e afianzamento dos coñecementos adquiridos de morfoloxía
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B2.5.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía verbal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL Repaso e afianzamento dos coñecementos adquiridos de morfoloxía • CAA Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento • CD Búsqueda de información a través das redes informáticas Elaboración de traballos e presentacións dixitais
<p>Bloque 3. Sintaxe</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B3.1.1. Utiliza axeitadamente a 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
<p>Latín. Bacharelato. 2º Curso</p>	
<p>Estándares de aprendizaxe</p>	<p>Competencias clave</p>

<p>análise da sintaxe nominal e pronominal dun texto para efectuar correctamente a súa tradución.</p>	<p>Repaso e afianzamento dos coñecementos adquiridos de sintaxis</p> <ul style="list-style-type: none"> • CAA <p>Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B3.2.1. Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas, e relaciónaas con construcións análogas existentes noutras linguas que coñeza. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Repaso e afianzamento dos coñecementos adquiridos de sintaxis</p> <ul style="list-style-type: none"> • CAA <p>Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B3.3.1. Identifica na análise de frases e textos de dificultade graduada elementos sintácticos propios da lingua latina, e relaciónaos para traducilos cos seus equivalentes en galego e en castelán. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Repaso e afianzamento dos coñecementos adquiridos de sintaxis</p> <ul style="list-style-type: none"> • CAA <p>Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B3.4.1. Define e comprende os conceptos de oración composta, coordinación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos que as caracterizan. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA <p>Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Repaso e afianzamento dos coñecementos adquiridos de sintaxis</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B3.5.1. Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Repaso e afianzamento dos coñecementos adquiridos de sintaxis</p> <ul style="list-style-type: none"> • CAA <p>Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento</p>
<p>Bloque 4. Literatura latina</p>	
<p>Latín. Bacharelato. 2º Curso</p>	
<p>Estándares de aprendizaxe</p>	<p>Competencias clave</p>

<ul style="list-style-type: none"> • LA2B4.1.1. Nomea os aspectos máis salientables referentes á transmisión dos textos clásicos ao longo do tempo. 	<p>CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos latinos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados</p> <p>CCEC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento da literatura latina</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B4.2.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento • CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos latinos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados • CCEC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento da literatura latina
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B4.3.1. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles autores, obras e outros aspectos relacionados coa literatura latina. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCEC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento da literatura latina
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B4.3.2. Nomea autores representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas. 	<ul style="list-style-type: none"> • CD Búsqueda de información a través das redes informáticas Elaboración de traballos e presentacións dixitais • CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos latinos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B4.4.1. Realiza comentarios de textos latinos e sitúalos no tempo, explicando a súa estrutura, se a extensión da pasaxe o permite, e as 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos latinos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados • CSC
<p>Latín. Bacharelato. 2º Curso</p>	
<p>Estándares de aprendizaxe</p>	<p>Competencias clave</p>

súas características esenciais, e identifica o xénero ao que pertencen.	<ul style="list-style-type: none"> • CCEC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento da literatura latina
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B4.5.1. Analiza o diferente uso que se fixo dos textos latinos, explorando o mantemento dos xéneros e os temas da literatura latina mediante exemplos da literatura contemporánea. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento da literatura latina <ul style="list-style-type: none"> • CD Búsqueda de información a través das redes informáticas Elaboración de traballos e presentacións dixitais <ul style="list-style-type: none"> • CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos latinos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B4.5.2. Recoñece a través de motivos, temas ou personaxes a influencia da tradición grecolatina en textos de autores/as contemporáneos/as, e sèrvese deles para comprender e explicar o mantemento dos xéneros e dos temas procedentes da cultura grecolatina, describindo os seus aspectos esenciais e os tratamentos que reciben. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento da literatura latina <ul style="list-style-type: none"> • CD Búsqueda de información a través das redes informáticas Elaboración de traballos e presentacións dixitais <ul style="list-style-type: none"> • CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos latinos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados
Bloque 5. Textos	
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B5.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL Adquisición de vocabulario baseado nos termos latinos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados <ul style="list-style-type: none"> • CAA Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B5.2.1. Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica 	<ul style="list-style-type: none"> • CD Búsqueda de información a través das redes informáticas Elaboración de traballos e presentacións dixitais <ul style="list-style-type: none"> • CAA
Latín. Bacharelato. 2º Curso	
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave

<p>en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto.</p>	<p>Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Adquisición de vocabulario baseado nos termos latinos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B5.3.1. Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA <p>Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento</p> <ul style="list-style-type: none"> • CSC <p>Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento da literatura latina</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCEC <p>Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento da literatura latina</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Adquisición de vocabulario baseado nos termos latinos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B5.4.1. Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos propostos partindo de referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC <p>Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento da literatura latina</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCEC <p>Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento da literatura latina</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Adquisición de vocabulario baseado nos termos latinos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B5.5.1. Recoñece e explica a partir de elementos formais o xénero e o propósito do texto. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Adquisición de vocabulario baseado nos termos latinos e a través da lectura comprensiva de textos seleccionados</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCEC <p>Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento da literatura latina</p>
<p>Bloque 6. Léxico</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B6.1.1. Identifica e explica termos do léxico literario, científico e filosófico, e tradúceos correctamente ao galego e ao 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Adquisición de vocabulario baseado na etimoloxía das palabra</p> <ul style="list-style-type: none"> • CMCCT
<p>Latín. Bacharelato. 2º Curso</p>	
<p>Estándares de aprendizaxe</p>	<p>Competencias clave</p>

castelán.	<p>Identifica elementos coñecidos en palabras novas</p> <ul style="list-style-type: none"> • CD <p>Búsqueda de información a través das redes informáticas Elaboración de traballos e presentacións dixitais</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B6.2.1. Deduce o significado de palabras e expresións latinas non estudadas a partir do contexto, ou de palabras ou expresións da súa lingua ou doutras linguas que coñeza. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA <p>Estimular a lóxica a memoria e a capacidade de razonamento</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Adquisición de vocabulario baseado na etimoloxía das palabras</p> <ul style="list-style-type: none"> • CD <p>Búsqueda de información a través das redes informáticas Elaboración de traballos e presentacións dixitais</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B6.2.2. Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado do galego e do castelán. 	<ul style="list-style-type: none"> • CD <p>Búsqueda de información a través das redes informáticas Elaboración de traballos e presentacións dixitais</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Adquisición de vocabulario baseado na etimoloxía das palabras</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B6.3.1. Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CSC <p>Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento de termos da lingua latina</p> <ul style="list-style-type: none"> • CD <p>Búsqueda de información a través das redes informáticas Elaboración de traballos e presentacións dixitais</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCEC <p>Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento da literatura latina</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Adquisición de vocabulario baseado na etimoloxía das palabras</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LA2B6.4.1. Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL <p>Adquisición de vocabulario baseado na etimoloxía das palabras</p> <ul style="list-style-type: none"> • CCEC <p>Fomentar a conciencia e expresión culturais mediante o coñecemento da literatura latina</p>
Latín. Bacharelato. 2º Curso	
Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
termo de orixe.	

4.- CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS PARA CADA CURSO

4.1.- ESO

O DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia. (DOG Núm. 120 Luns, 29 de xuño de 2015). Fala no seu TÍTULO I Da Educación secundaria obrigatoria e no seu CAPÍTULO I Principios e obxectivos establece no Artigo 10. *Obxectivos da educación secundaria obrigatoria.*

Este decreto derroga ao Decreto 133/2007, do 5 de xullo, polo que se regulaban as ensinanzas da educación secundaria obrigatoria na Comunidade Autónoma de Galicia, no cal se enumeraban os obxectivos xerais da área de lingua galega. Ao estar derrogado empregaremos como referencia os obxectivos xerais de etapa. Recollidos como dixemos antes no Decreto 86/2015.

OBXECTIVOS XERAIS DA ESO DECRETO 86/2015, artigo 10. DOG N° 120 (29-06-2015)	CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS XERAIS DE ETAPA PARA CADA CURSO DA MATERIA			
	CURSOS 1º CICLO DA ESO			4º ESO
	1º ESO	2º ESO	3º ESO	
a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre				a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre
OBXECTIVOS XERAIS DA ESO DECRETO 86/2015, artigo 10. DOG N° 120 (29-06-2015)	CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS XERAIS DE ETAPA PARA CADA CURSO DA MATERIA			
	CURSOS 1º CICLO DA ESO			4º ESO
	1º ESO	2º ESO	3º ESO	

mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.				mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal				b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal
c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como				c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como
OBXECTIVOS XERAIS DA ESO DECRETO 86/2015, artigo 10. DOG N° 120 (29-06-	CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS XERAIS DE ETAPA PARA CADA CURSO DA MATERIA			
	CURSOS 1º CICLO DA ESO			4º ESO
	1º ESO	2º ESO	3º ESO	

calquera manifestación de violencia contra a muller.				calquera manifestación de violencia contra a muller.
d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuizos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.				d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuizos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.				e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
f) Concibir o coñecemento científico				f) Concibir o coñecemento científico
OBXECTIVOS XERAIS DA ESO DECRETO 86/2015, artigo 10. DOG N° 120 (29-06-	CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS XERAIS DE ETAPA PARA CADA CURSO DA MATERIA			
	CURSOS 1º CICLO DA ESO			4º ESO
	1º ESO	2º ESO	3º ESO	
como un saber				como un saber

integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.				integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.
g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.				g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da				h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da
OBXECTIVOS XERAIS DA ESO DECRETO 86/2015, artigo 10. DOG N° 120 (29-06-	CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS XERAIS DE ETAPA PARA CADA CURSO DA MATERIA			
	CURSOS 1º CICLO DA ESO			4º ESO
	1º ESO	2º ESO	3º ESO	
literatura.				
i) Comprender e	i)	i)		i)

expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.				
l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.	l			l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social.		.		m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
OBXECTIVOS XERAIS DA ESO DECRETO 86/2015, artigo 10. DOG N° 120 (29-06-	CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS XERAIS DE ETAPA PARA CADA CURSO DA MATERIA			
	CURSOS 1º CICLO DA ESO			4º ESO
	1º ESO	2º ESO	3º ESO	

<p>Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.</p>				<p>Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.</p>
<p>n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.</p>				<p>n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.</p>
<p>ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das</p>				<p>ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das</p>
<p>OBXECTIVOS XERAIS DA ESO DECRETO 86/2015, artigo 10. DOG N° 120 (29-06-</p>	<p>CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS XERAIS DE ETAPA PARA CADA CURSO DA MATERIA</p>			
	<p>CURSOS 1º CICLO DA ESO</p>			<p>4º ESO</p>
	<p>1º ESO</p>	<p>2º ESO</p>	<p>3º ESO</p>	

persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.				persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.				o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

4.2.- BACHARELATO

O DECRETO 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia. (DOG Núm. 120 Luns, 29 de xuño de 2015). Fixa no seu artigo 26 os obxectivos do bacharelato (1º e 2º curso) que contribuirán a desenvolver nos alumnos/as as capacidades que lles permitan:

OBXECTIVOS XERAIS DO BACHARELATO DECRETO 86/2015, artigo 10. DOG Nº 120 (29-06-2015)	CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS XERAIS DOS ESTUDOS DE BACHARELATO PARA CADA CURSO DA MATERIA
	2º de bacharelato
a.- Exercer a cidadanía democrática,	a.-Exercer a cidadanía democrática,

desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.		desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
b.- Consolidar unha madureza persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.		b.-.Consolidar unha madureza persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
c.- Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.		c.-Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
d.- Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.		d.-Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
e.- Dominar, tanto na súa expresión oral		e.-Dominar, tanto na súa expresión oral
OBXECTIVOS XERAIS DO BACHARELATO DECRETO 86/2015, artigo 10. DOG Nº 120 (29-06-2015)	CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS XERAIS DOS ESTUDOS DE BACHARELATO PARA CADA CURSO DA MATERIA	2º de bacharelato
como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.		como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.

f.- Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.		f.- Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
g.- Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.		g.- Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.
h.- Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.		h.- Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
i.- Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.		i.- Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
l.- Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.		l.- Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.
m.- Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade,		m.- Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade,
OBXECTIVOS XERAIS DO BACHARELATO DECRETO 86/2015, artigo 10. DOG Nº 120 (29-06-2015)	CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS XERAIS DOS ESTUDOS DE BACHARELATO PARA CADA CURSO DA MATERIA	2º de bacharelato
iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.		iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

n.- Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.		n.- Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
ñ.- Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.		ñ.- Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.
o.- Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.		o.- Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.
p.- Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.		p.- Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

5.- CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS DA MATERIA

Latín de 4º ESO

A aplicación metodolóxica a cada tema constará basicamente das seguintes partes:

- Actividades de introdución e coñecementos previos que procuren a interese do alumno polo que ha de aprender.

-Actividades de desenvolvemento que permitan coñecer os conceptos, procedementos e actitudes. Nelas inclúense :

- Exercicios sobre aspectos morfosintácticos e tradución de oracións con aplicación dos mesmos.
- Exercicios de léxico
- Lecturas comprensivas de temas culturais.
- Tradución de textos preferentemente orixinais seguindo estes pasos: lectura en voz alta, análise do vocabulario, recoñecemento de formas gramaticais , establecemento de relacións sintácticas e tradución.
- Actividades de resume: gráficos, esquemas...
- Actividades de consolidación do aprendido.

Latín II e Grego II

O enfoque metodolóxico deberá favorecer a capacidade de autoaprendizaxe, de traballar en equipo e aplicar os métodos apropiados de investigación para seguir aprendendo ao longo da vida.

-Os textos converteranse no punto de partida para traballar simultaneamente os aspectos morfosintácticos da lingua latina, o seu léxico e a súa relación co galego e co castelán, así como os aspectos culturais relacionados cos textos traballados.- Proporase unha secuencia de traballo axeitada e graduada por medio dunha metodoloxía activa, preferentemente de tipo indutivo-contextual, na que as normas se convertan en posesión permanente e en automatismo lingüístico.

-O enfoque irá dirixido a que o alumnado desenvolva e afiance as súas propias técnicas de traballo mediante diversas estratexias.

-Procurarase xerar un clima na aula co que as alumnas e alumnos sintan a necesidade de participar activamente no proceso de ensino-aprendizaxe, asegurándonos de que eses intentos, mesmo se son erróneos, sirvan de estímulo para intentalo de novo. - Neste senso, crearanse contextos de aprendizaxe e avaliación que comprometan o alumnado e que o leven a planificar e avaliar as súas realizacións, identificando os avances e as dificultades, de cara a autorregular o seu propio e singular proceso de aprender a aprender.

-Promoverase a participación do alumnado en pequenos traballos de investigación, coa orientación precisa para que poida acadar a capacidade de realizar un proxecto de investigación escolar de forma autónoma.

-Haberá que distinguir niveis de dificultade no contido e nas actividades para cubrir as diversas necesidades educativas do alumnado.

-Promoverase a utilización das TIC para informarse, aprender e comunicarse e para utilizar con sentido crítico, como recurso

formativo, materiais de procedencia diversa.

A metodoloxía empregada na aula caracterizarase sobre todo polo papel activo e participativo do alumnado.

As clases terán como motor principal a tradución e comentario de textos latinos, de dificultade gradual ata traducir textos orixinais dos autores do temario de selectividade. O alumnado será o encargado de preparar os textos e corrixilos na aula. Os temas de literatura serán explicados polo alumnado despois de ter preparado traballos de investigación sobre cada tema baixo a dirección da profesora.

As clases teóricas nas que o alumnado terá que limitarse a escoitar e coller apuntes reduciranse todo o posible, aínda que serán necesarias algunhas para a explicación da morfoloxía e a sintaxe latina.

6.- MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Ademais do imprescindible caderno do alumno e das fotocopias proporcionadas polo profesor/a en calquera nivel e nomeadamente nos cursos de bacharelato, contamos con outros materiais e recursos que se detallan a continuación.

6.1.- ETAPA ESO

Latín 4º ESO

- Textos de autores clásicos traducidos.
- Textos actuais, con ilustracións, sobre temas clásicos.
- Novela histórica de tema grecorromano.
- Dicionarios.
- Revistas e cómics.
- Planos, mapas e debuxos.
- Vídeos e DVD educativos sobre diversos aspectos da cultura greco-romana.
- Películas comerciais que ilustren determinados aspectos do mundo romano ou grego.
- Diapositivas de arte clásico: escultura, pintura, mosaico, arquitectura...
- Recortables.
- Maquetas e outras producións plásticas.
- CD de temas musicais cantados en latín: Carmina Burana, Gaudeamus Igitur, etc.
- CD-Rom sobre temas culturais e mitolóxicos.
- Páxinas web con contidos clásicos como www.culturaclasica.net, www.culturaclasica.com, e outras.

Non é obrigatorio que o profesor utilice sempre todos os recursos e materiais de que dispón no departamento ou biblioteca, elixirá os máis adecuados a cada unidade didáctica e os máis convenientes

segundo as características dos alumnos/as e segundo sexa a evolución do proceso de aprendizaxe.

6.2.- ESTUDOS DE BACHARELATO

Latín II e Grego II

- Fotocopias de textos, exercicios, esquemas, mapas...
- Libro de lectura de cada trimestre.
- Manuais, revistas, enciclopedias, dicionarios...
- Internet. material bibliográfico TIC.
- Canón proxector.
- DVD para ver películas de ficción e documentais relacionadas cos temas vistos.

7.- CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO

Segundo o Decreto 86/2015 a avaliación do proceso de aprendizaxe do alumnado de educación secundaria obrigatoria será continua, formativa e integradora e para o alumnado de Bacharelato será continua e diferenciada segundo as materias, terá un carácter formativo e será un instrumento para a mellora tanto dos procesos de ensino como dos procesos de aprendizaxe. Unha materia de carácter instrumental como é o caso da de Lingua e Literatura Galega debe manter ese sistema pola imposibilidade de illar uns obxectivos doutros.

7.1.- ETAPA ESO

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN: 3º (1º ciclo) e 4º (2º ciclo)

5%: Competencias sociais e cívicas.(CSC) Conciencia e expresións culturais (CCEC) [Educación cívica e constitucional. Prevención da violencia. Educación e seguridade viaria]

10%: Competencia en comunicación lingüística (CCL) Competencia dixital (CD) Competencia en aprender a aprender (CAA).[Expresión oral e escrita. Tecnoloxía da información e da comunicación]

5%: Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE). [Emprendemento. Destreza de traballo en grupo Educación cívica e constitucional]

10%: Competencia en comunicación lingüística (CCL). Expresión escrita.

10%: Competencia en comunicación lingüística (CCL). Compresión lectora e expresión escrita

60%: Media dos instrumentos de avaliación empregados para os EA concretos. Compresión lectora e expresión escrita

CONCRECIÓN CRITERIOS CUALIFICACIÓN - ESO

Porcentaxe	Grao mínimo de consecución	Procedementos	Instrumentos	Competencia clave	Elementos transversais
5%	70%	Observación sistemática Intercambios orais	Participación Convivencia na aula Exposicións orais	Competencias sociais e cívicas. (CSC) Conciencia e expresións culturais (CCEC)	Educación cívica e constitucional Prevención da violencia Educación e seguridade viaria
10%	80%	Análise das producións Intercambios orais Cuestionarios Lectura de textos	Presentación de traballos Realización de tarefas no prazo marcado, Exposicións orais Uso das TIC	Competencia en comunicación lingüística (CCL) Competencia dixital (CD) Competencia en aprender a aprender (CAA)	Expresión oral e escrita. Tecnoloxía da información e da comunicación
5%	80%	Análise das producións dos alumnos Intercambios orais	Presentación de traballos colaborativos ou individuais e proxectos	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)	Emprendemento. Destreza de traballo en grupo. Educación cívica e constitucional
10%	80%	Análise do caderno de clase	Rúbrica	Competencia en comunicación lingüística (CCL)	Expresión escrita.
10%	60%	Lectura e análise dunha obra literaria	Cuestionario	Competencia en comunicación lingüística (CCL)	Compresión lectora Expresión escrita.

60%	50%	Cada dúas UD unha proba circa	Probas específicas para os EA concretos	Competencia en comunicación lingüística (CCL)	Comprensión lectora Expresión escrita.
-----	-----	-------------------------------	---	---	---

RÚBRICA PARA AVALIAR O CADERNO DE CLASE

RÚBRICA PARA AVALIAR O CADERNO DE CLASE					
Nome				Curso	Data
CATEGORÍA	INDICADORES				
Presentación	Posúe identificación completa do alumno e da materia, letra lexible. Portada decorada. Presentación adecuada. Presenta o caderno na data indicada	Posúe identificación completa do alumno e da materia, letra lexible. Presenta o caderno na data indicada	Non posúe o nome correctamente sinalado; con letra lexible. Non se presenta na data correspondente	Caderno en pésimas condicións	
	0,25 punto	0,15 puntos	0 puntos	0 puntos	
Orde	Respecta sempre a estrutura e a orde dos contidos entregados na clase.	Respecta case sempre a estrutura e a orde dos contidos entregados na clase.	Non respecta a estrutura e a orde dos contidos entregados na clase. Presenta follas en branco ou con outros contidos	Non posúe orde ningunha	

	0,25 punto	0,15 puntos	0,05 puntos	0 puntos	
Contido	Posúe todos os contidos e todos os esquemas e/ou mapas conceptuais, resumos... entregados en clase	Posúe a meirande parte dos contidos e a maioría dos esquemas e/ou mapas conceptuais, resumos... entregados en clase	Posúe escasamente os contidos e esquemas e/ou mapas conceptuais, resumos... entregados en clase	Non ten apuntamentos nin realizou ningún esquema nin mapas conceptuais ou resumos	
	0,5 punto	0,3 puntos	0,15 puntos	0 puntos	
			TOTAL		

CUALIFICACIÓN TRIMESTRAL E CONVOCATORIAS ORDINARIA E EXTRAORDINARIA

A nota de cada unha das tres avaliacións será a suma de todas as porcentaxes anteriores.
A cualificación final da convocatoria ordinaria de xuño obterase da media dos tres trimestres.
Na convocatoria extraordinaria de xuño o departamento elaborará unha proba baseada no traballo do curso.
Para aprobar cómpre un 5 na proba (de 4,5 a 4,9 redondearase a 5, de 4,1 a 4,4 redondearase a 4).

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN RESUMIDOS E ESPECÍFICOS PARA LATÍN DE 4º:

Temas gramaticais	60 %
Temas culturais	20 %
Participación en clase, traballo e tarefas deberes	20 %

Polas condicións propias desta disciplina a cualificación da terceira avaliación será a máis importante do curso:

1ª Avaliación	20%
2ª Avaliación	30%
3ª Avaliación	50%

A participación e as saídas voluntarias ao encerado valoraranse sempre positivamente, así como as intervencións acertadas, que poderanse premiar con positivos, dez positivos sumarán 1,5 punto na nota final de cada avaliación. Tamén se valorará positivamente a realización de lecturas complementarias con ficha ou de traballos complementarios de investigación, sempre que a súa calidade sexa aceptable.

A non realización das tarefas cotiás da clase, o non responder cando a profesora pregunta, así como as chamadas de atención por comportamento ou faltas de respecto graves ou absentismo prolongado sen xustificación deberán e poderán terse en conta negativamente na valoración final do alumno.

7.2.- ESTUDOS DE BACHARELATO

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN: Segundo curso de Bacharelato.

Realizarase un exame tipo ABAU ó final de curso. Valorarase:

Temas gramaticais	70 % Latín / 60 % Grego
Temas culturais	20 % Latín / 30 % Grego
Participación en clase, traballo, tarefas e deberes	10 %

Polas condicións propias desta disciplina a cualificación da terceira avaliación será a máis importante do curso:

1ª Avaliación	20%
2ª Avaliación	30%
3ª Avaliación	50%

A participación e as saídas voluntarias ao encerado valoraranse sempre positivamente, así como as intervencións acertadas, que poderanse premiar con positivos, dez positivos sumarán 1 punto na nota final de cada avaliación. Tamén se valorará positivamente a realización de lecturas complementarias con ficha ou de traballos complementarios de investigación, sempre que a súa calidade sexa aceptable.

A non realización das tarefas cotiás da clase, ou non responder cando o profesor pregunta, así como as chamadas de atención por comportamento ou faltas de respecto graves ou absentismo prolongado sen xustificación deberán terse en conta negativamente na valoración final do alumno.

Por último, sinalaremos o peso dos contidos na avaliación:

- * Análise morfosintáctico: 30%
- * Tradución: 30%
- * Helenismos, aforismos e vocabulario: 20%
- * Aspectos culturais varios (Historia, Literatura...): 20%

Os alumnos deberán demostrar que poden aprobar un texto de Abau e se lles aplicarán os criterios de corrección e puntuación establecidos pola Ciuga.

Todos os criterios de cualificación previamente expostos nos diferentes cursos fan referencia ó ensino presencial e semipresencial (se algún alumno non pode facer todos os exames sería unha semipresencialidade). Dende este departamento enténdese que coa aula virtual se pode avaliar o traballo non presencial ou semipresencial (no caso de que toda ou parte da clase estea confinada e que a avaliación

sexa non/semi presencial.)

Os contidos das materias deste departamento, ademais dos actitudinais divídense en dous grandes bloques: teóricos e prácticos. No suposto caso dun ensino semipresencial ou non presencial motivada pola actual pandemia sanitaria suprimíranse da programación os contidos prácticos imposibles de ser traballados nesa modalidade, polo que deixarán de impartirse e de avaliarse quedando a docencia circunscrita exclusivamente aos contidos teóricos. Esta adaptación vén motivada pola imposibilidade dunha docencia efectiva destes contidos pola aula virtual tanto na práctica docente como no seguimento dun proceso de ensinanza aprendizaxe viable e xusto para o alumnado.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN.

Criterio de avaliación unificado para todos os cursos. No caso dun ensino non presencial ou semipresencial só se avaliarán os contidos teóricos e actitudinais.

Criterios de cualificación das porcentaxes na avaliación das materias de Latín e Grego na ESO e 2º curso de Bacharelato son diferentes segundo os tipos de contidos.

No caso dun ensino presencial véase o anterior apartado da programación a este respecto.

No caso dun ensino semipresencial ou non presencial os criterios son os seguintes: ESO e BACHARELATO. Avaliaranse os seguintes contidos. A actitude: facer as actividades/traballos propostos pola aula virtual e seguir as sesións de video-conferencia, agás nos casos de enfermidade ou problemas técnicos. Os contidos teóricos: contidos de cultura lingüística, literatura e historia. Estes avaliaranse con actividades individuais, con probas escritas ou con exercicios e traballos individuais ou actividades e traballos por grupos a través da aula virtual do centro ou aplicacións como Cisco-Webex ou Falemos. A nota obteríase coas seguintes porcentaxes tanto na ESO como no BACHARELATO: Actitude: 15% da nota final. Un máximo de 1,5 puntos. Contidos teóricos: Puntuarase de 0 a 10 as probas de contidos de historia, de literatura, análises morfolóxicos ou lingüísticos e gramaticais. Sendo logo un 85% da nota final, 8,5 puntos. O profesorado procurará planificar as reunións por webex ou falemos (nova plataforma que substituirá en breve a webex) na hora de clase para emitir en directo. Á vez iremos actualizando a aula virtual cas tarefas que nos teñan que achegar e os contidos que imos dando por si o alumnado non pode conectarse (por enfermidade ou motivos técnicos). Os que seguen as clases en directo xa non xeneran carga de traballo extra.

8.- INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

O proceso de ensino-aprendizaxe é dinámico e participativo. Como docentes temos que dispor de instrumentos que nos permitan ir calibrando e reaxustando as nosas debilidades e fortalezas e aqueles aspectos que o necesiten, un control permanente da calidade co fin de mellorar o proceso.

Para avalialo cómpre realizar unha recollida sistemática de información. Para iso describiremos unha listaxe de indicadores de logro que nos permitiran observar o avance do proceso, o cumprimento da programación e a práctica docente e ademais. Cómpre salientar que este traballo de reflexión sobre o proceso de ensino e a práctica docente permitiranos:

- Diagnósticar os puntos fortes e débiles. Coñecer o punto de partida do alumno, facilitando a adaptación do currículo e a toma de decisións respecto á organización da programación).
- Regular a aprendizaxe dos alumnos, a metodoloxía, o nivel de esixencia, a cantidade de contidos... en función do desenvolvemento acadado polo alumno.
- Prever ou estimar os rendementos e desempeños dos alumnos.
- Reconducir os distintos elementos da formación en función do progreso do alumnado.
- Atender ás esixencias da Administración no seguimento e control da práctica docente.
- Introducir propostas de mellora.

Como instrumento para avaliar o proceso de ensino-aprendizaxe temos unha escala de valoración descritiva de carácter trimestral:

O PROCESO DE ENSINANZA-APRENDIZAXE		
INDICADORES DE LOGRO	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
1. Realízase a avaliación inicial ao principio do curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes.		
2. Detéctanse os coñecementos previos de cada unidade didáctica.		
3. Revísanse, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fóra dela.		
4. Proporciónase a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como poder melloralas.		
5. Corríxense e explícanse de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e das alumnas, e danse pautas para a mellora das súas aprendizaxes.		
6. Utilízanse suficientes criterios de avaliación que atendan de xeito equilibrado a avaliación dos diferentes contidos.		
7. Favorécense os procesos de autoavaliación e coavaliación.		
8. Propóñense novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes non foron alcanzados suficientemente.		
9. Propóñéanse novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron alcanzados con suficiencia.		
10. Utilízanse diferentes técnicas de avaliación en función dos contidos, do nivel dos estudantes, etc.		
11. Empréganse diferentes medios para informar dos resultados aos estudantes e aos pais.		

Tamén podiamos complementar a análise con este instrumento: unha escala numérica:

O PROCESO DE ENSINANZA- APRENDIZAXE				
INDICADORES DE LOGRO	1 Escala			
	2	3	4	
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívoose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				

12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.				
--	--	--	--	--

Esta escala pode servirnos para coñecer como docentes a diversidade da aula antes do comezo das clases.

ESCALA PARA AVALIAR A DIVERSIDADE					
1 = nunca; 2 = ás veces; 3 = normalmente; 4 = sempre		1	2	3	4
1	Que fago para coñecer a composición da clase				
	Pasar unha proba ao comezo do curso escolar.				
	Ler os informes anteriores.				
	Ver os resultados da avaliación.				
	Facilítama o Xefe ou a Xefa de Estudos.				
	Facilítanma nas reunións de grupo.				
	Consúltoa directamente no Xade				
2	Teño ou teñen en conta a diversidade á hora de organizar a clase, de crear os grupos, etc..				
3	A miña programación ten en conta a diversidade				
4	Dou a cada alumno e alumna a explicación que precisa				
	No grupo grande				
	No grupo pequeno				
	De forma individual				
5	Propoño exercicios de diferente nivel en cada unidade e cada exame				
6	Teño en conta aos alumnos e alumnas que se afastan da media dos resultados (tanto por arriba como por abaixo)				
Observacións que considero importantes:					

A práctica docente pode avaliarse ademais con estes indicadores de logro:

A PRÁCTICA DOCENTE

INDICADORES DE LOGRO	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.				
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

E deixamos aquí outros instrumentos para que os alumnos avalíen a practica docente. Unha escala de valoración numérica combinada con valoracións descritivas, de carácter trimestral:

ESCALA PARA QUE O ALUMNADO AVALÍE A PRÁCTICA DOCENTE											
MATERIA:		Trimestre				CURSO:					
SEXO: Muller ☐ Home ☐											
Valora de 0 a 9		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Pensas que domina a materia										
2	É xusto nas cualificacións										
3	Relaciona a materia con cuestións do teu interese										
4	Dá oportunidade para presentar dúbidas										
5	Favorece a participación na clase										
6	Esperta a túa curiosidade										
7	Motívache a aprender										
8	Parece interesado e ilusionado pola súa materia										
9	Fomenta a colaboración entre os compañeiros										
10	Cres que é un profesor con personalidade										
11	Ten unha boa opinión do grupo										
Que foi <u>o que máis</u> che gustou da avaliación?											

Que foi o que menos che gustou da avaliación?

NOTA BENE: Todos estes instrumentos son susceptibles de seren modificados, especialmente en función da evolución da pandemia sanitaria.

9.- ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

Non hai alumnos coa materia pendente, o funcionamento do departamento cando sí os houbo foi o seguinte:

Aqueles alumnos que promocionaron ao curso seguinte pero non aprobaron a asignatura serán obxecto, ao longo do curso, dun seguimento levado a cabo polo profesor do Departamento que imparta a materia no grupo-clase ao que pertence o alumno, que tamén valorará a súa actitude na aula, o esforzo por mellorar e o traballo diario.

Este seguimento farase mediante exercicios e/ou traballos programados polo seu profesor. Entregaráselles aos alumnos pendentes unha serie de material fotocopiado ou recursos web/*online* con actividades de comprensión e expresión, exercicios de gramática, modelos de exame e referencias aos aspectos teóricos máis importantes, a fin de que poidan alcanzar os mínimos esixibles e superar a materia. Os exercicios e/ou traballos, para seren cualificados, deben presentarse nos prazos marcados polo profesorado correspondente; fóra de prazo consideraranse non presentados.

Estes alumnos deberán realizar as probas periódicas que fixa a Xefatura de Estudos. En caso de superaren a primeira proba, non terán que presentarse á segunda. Así mesmo, na convocatoria extraordinaria de setembro teñen dereito a unha proba na que se examinarán dos contidos mínimos do curso correspondente e na que deben alcanzar un mínimo de 5 puntos.

10.- DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS

Nas primeiras semanas do curso realizarase unha proba ou unha observación sistemática na aula para a avaliación inicial, co obxectivo de verificar o nivel co que chega o alumnado a cada curso, para saber cal é a situación media da aula e para detectar posibles necesidades de reforzo, apoio ou outras medidas.

Asemade, tamén nas primeiras semanas, o Departamento de Orientación convoca o profesorado de cada curso, a unha sesión de avaliación inicial, ou avaliación 0, isto é: informes de cursos anteriores, coñecemento previo por parte do profesorado, información recadada na avaliación inicial de cada materia, etc.

Estas dúas medidas axudan a coñecer o perfil de cada grupo e a detectar dificultades individuais ou colectivas merecedoras de medidas axeitadas.

AVALIACIÓN INICIAL DEPARTAMENTO DE LINGUAS CLÁSICAS		
PROCEDEMENTOS	INSTRUMENTOS	TEMPORIZACIÓN

Observación sistemática	Escalas de observación. Listas de control diario de clase	Desde o inicio do curso ata a reunión de avaliación cero
Probas específicas	Probas obxectivas con diferente grao de dificultade en función do curso ou ben a simple observación na aula.	1ª semana do curso
Cuestionarios	Con preguntas pechadas e abertas para coñecer os seus hábitos lingüísticos	Durante o primeiro trimestre
Cuestionarios	Con preguntas pechadas e abertas para coñecer hábitos, afeccións, potencialidades	Durante o primeiro trimestre
Análise dos resultados Avaliación CERO	Reunión co Departamento de	No primeiro trimestre
	Orientación. Avaliación, titor e grupo de profesores	
Información ás familias	Reunión individual para os casos concretos e solicitar o seu consentimento	No primeiro trimestre

Canto ao modelo desta avaliación inicial, nas asignaturas de latín e grego, dado que son materias precisas de coñecementos gramaticais e sintácticos claros, o profesor, mediante preguntas en clase previas a cada novo concepto, asegurárase de que o alumno ten adquiridos ditos niveis básicos e, se é o caso, subsanará mediante exercicios e explicacións.

11.- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Descrición do grupo despois da avaliación inicial

Á hora de establecer as medidas de atención á diversidade e inclusión temos que recompilarl, en primeiro lugar, diversa información sobre cada grupo de alumnos e alumnas; como mínimo, debe coñecerse

a relativa a:

- O número de alumnos.
- O funcionamento do grupo (clima da aula, nivel de disciplina, atención...).
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto ao desenvolvemento de contidos curriculares.
- As necesidades que se puidesen identificar; cómpre pensar nesta fase en como se poden abordar (planificación de estratexias metodolóxicas, xestión da aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas, etc.).
- As fortalezas que se identifican no grupo en canto aos aspectos competenciais.
- Os desempeños competenciais prioritarios que hai que practicar no grupo nesta materia.
- Os aspectos que se deben ter en conta ao agrupar os alumnos para os traballos cooperativos.
- Os tipos de recursos que se necesitan adaptar a nivel xeral para obter un logro óptimo do grupo.

Necesidades individuais

A avaliación inicial facilítanos non só coñecemento acerca do grupo como conxunto, senón que tamén nos proporciona información acerca de diversos aspectos individuais dos nosos estudantes. A partir dela poderemos:

- Identificar os alumnos ou as alumnas que necesitan un maior seguimento ou personalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe. *(Débese ter en conta aquel alumnado con necesidades educativas, con altas capacidades e con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar, etc.).*
- Saber as medidas organizativas a adoptar. *(Planificación de reforzos, situación de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).*
- Establecer conclusións sobre as medidas curriculares a adoptar, así como sobre os recursos que se van empregar.
- Analizar o modelo de seguimento que se vai utilizar con cada un deles.
- Acoutar o intervalo de tempo e o modo en que se van avaliar os progresos destes estudantes.
- Fixar o modo en que se vai compartir a información sobre cada alumno ou alumna co resto de docentes que interveñen no seu itinerario de aprendizaxe, especialmente, co titor ou titora e coa orientadora do centro.

Para un correcto diagnóstico da diversidade e para poder atender as distintas necesidades de forma correcta, servirémonos de distintos recursos como as seguintes ferramentas para o tratamento da diversidade:

1.- RÚBRICA PARA AVALIAR O TRATAMENTO DE DIVERSIDADE INDIVIDUAL

ALUMN@	GRUPO	
TRATAMENTO DA DIVERSIDADE INDIVIDUAL	MEDIDAS PARA A DIVERSIDADE	GRAO DE CONSECUCIÓN

DIVERSIDADE NA COMPRENSIÓN	Non ten ningunha dificultade para entender os contidos.	Seleccionar contidos cun grao maior de dificultade	
	Entende os contidos, pero, en ocasións, resúltanlle difíciles.	Seleccionar os contidos significativos de acordo á súa realidade.	
	Ten dificultades para entender os contidos que se presentan	Seleccionar os contidos mínimos e expoñelos simplificando a linguaxe e a información gráfica.	

DIVERSIDADE DE CAPACIDADES E DESENVOLVEMENTO	Non ten dificultades (alumnos de altas capacidades).	Potenciar estas a través de actividades que lles permitan poñer en xogo as súas capacidades.	
	Ten pequenas dificultades.	Propoñer tarefas nas que a dificultade sexa progresiva de acordo ás capacidades que se vaian adquirindo.	
	Ten dificultades.	Seleccionar aquelas tarefas de acordo ás capacidades do alumnado, que permitan alcanzar os contidos mínimos esixidos.	
	Mostra un grande interese e motivación.	Seguir potenciando esta motivación e interese.	

DIVE RSID ADE DE INTE RES E MOTI VACI ÓN	O seu interese e motivación non destacan.	Fomentar o interese e a motivación con actividades e tarefas variadas.	
	Non ten interese nin motivación.	Fomentar o interese e a motivación con actividades e tarefas máis procedementais e próximas á súa realidade.	
DIVE RSID ADE NA	Encontra solucións aos problemas que se presentan en todas as situacións.	Seguir fomentando esta capacidade.	
	Encontra solucións aos	Propoñer problemas	

RES OLU CIÓN DE	problemas que se presentan nalgúns situacións.	cada vez con maior grao de dificultade.	
	Ten dificultades para resolver problemas nas situacións que se presentan.	Propoñer problemas de acordo ás súas capacidades para ir desenvolvéndoas	
DIVE RSID ADE NA COM UNIC ACI ÓN	Exprésase de forma oral e escrita con claridade e corrección.	Propoñer tarefas que sigan perfeccionando a expresión oral e a escrita.	
	Ten algunha dificultade para expresarse de forma oral e escrita.	Propoñer algunhas tarefas e debates nos que o alumnado teña que utilizar expresión oral e escrita co fin de melloralas.	
	Ten dificultades para expresarse de forma oral e escrita.	Propoñer actividades co nivel necesario para que o alumnado adquira as ferramentas necesarias que lle permitan mellorar.	

2. RÚBRICA PARA AVALIAR O TRATAMENTO DA DIVERSIDADE NO GRUPO

TRATAMENTO DA DIVERSIDADE NO GRUPO		MEDIDAS PARA A DIVERSIDADE	GRAO DE CONSECUCIÓN
DE CO M UN IC AC	A comunicación profesor-grupo non presenta grandes dificultades.	Non se necesitan medidas.	
	A comunicación profesor-grupo ten algunhas dificultades.	Propoñer estratexias para mellorar a comunicación.	
Í O N DE IN TE RE SE E M OT IV AC I O N	A comunicación profesor-grupo ten grandes dificultades.	Descubrir a causa das dificultades e propoñer medidas que as minimicen.	
	O grupo está motivado e ten grande interese.	Non se necesitan medidas.	
	Parte do alumnado está desmotivado e ten pouco interese.	Propoñer estratexias que melloren o interese e a motivación desa parte do alumnado.	
DE AC TI TU DE E CO	O grupo non ten interese e está pouco motivado.	Descubrir a causa da desmotivación e propoñer medidas que as minimicen.	
	O grupo ten boa actitude e sempre está disposto a realizar as tarefas.	Non se necesitan medidas.	
	Parte do alumnado ten boa actitude e colabora.	Propoñer actividades de grupo nas que asuma responsabilidades o alumnado menos motivado.	

LA BO RA CI ÓN	O grupo ten mala actitude e non colabora nas tarefas.	Descubrir as causas do problema e adoptar medidas, estratexias, etc. para minimizar esas actitudes.	
---------------------------------------	---	---	--

12.- CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO

Latín 4º ESO

Educación moral, cívica, para a paz e para a igualdade de oportunidades entre sexos

Fomentaránse o desenvolvemento de actitudes como:

- A tolerancia intelectual para aceptar e estar abertos a obras, opinións, interpretacións e puntos de vista diferentes dos propios, asumindo que a discrepancia é necesaria para alcanzar solucións máis ricas e integradoras,
 - Crítica ante mensaxes que denoten unha discriminación sexual, racial, social, etc.
- Disposición aberta a buscar parte da explicación de sucesos actuais nos seus antecedentes sociohistóricos do mundo clásico latino.
- Valoración crítica dos prexuízos sexistas presentes nos nosos costumes e recuperación e integración do patrimonio cultural das mulleres.
- Valoración dos dereitos humanos como unha conquista histórica e rexeitamento de calquera forma de violación dos mesmos, así como de todo tipo de discriminación por razóns de idade, sexo, raza, nacionalidade e relixión

A educación para o consumo e ambiental

Fomentaránse actuacións vinculadas a contido do seguinte tipo:

- Interese por coñecer e gozar de obras, obxectos e logros sociais, culturais, técnicos, artísticos.
- Contribución á conservación do patrimonio social e cultural.
- Disposición favorable á conservación e mellora do medio natural.

- Disposición activa á cooperación por enriquecer o patrimonio lingüístico, artístico, social e cultural

Latín e Grego Bacharelato

Educación para a igualdade de sexos

- Aprecio pola evolución do papel da muller, tanto no ámbito da vida pública como no da privada, dende a sociedade romana ata a actualidade.
- Valoración e crítica dos prexuízos sexistas presentes nestas sociedades e persistentes na nosa.
- Respecto polas diferentes funcións dos membros que integran a familia e aceptación do reparto axeitado das súas responsabilidades.

Educación para a paz e a tolerancia

- Análise e recoñecemento nos textos clásicos das aportacións de diferentes personaxes ao fomento da paz e das relacións entre os pobos.
 - Aprecio e valoración da diversidade lingüística e cultural de España e Europa, observando os rasgos que nos diferencian pero tamén os que nos identifican e irmanan.
 - Aplicación das normas que rexen o intercambio comunicativo, sabendo respectar e aceptar as aportacións dos outros.
 - Reflexión sobre a tolerancia relixiosa á vista da situación actual e dalgúns acontecementos especialmente destacados da actualidade.

- Reflexión sobre as diferencias sociais na civilización romana e sobre as diferentes posturas da nosa sociedade fronte a problemas como a chegada de inmigrantes do 3º mundo.

Educación ambiental

- Valoración do mantemento e conservación das pegadas do mundo clásico no contorno natural.
- Respecto pola biodiversidade vexetal e animal.

Educación para o lecer

- Satisfacción por un gozo san do tempo de lecer, pola práctica de deportes con actitude “olímpica” e rexeitamento das actitudes radicais nos espectáculos deportivos.
- Reflexión sobre a orixe romana de moitas das nosas festas e celebracións (Entroido, Nadal) ou espectáculos (teatro, circo, competicións deportivas) e interés pola súa supervivencia como manifestacións culturais.
- Valoración do logro social que supoñen as vacacións e a xornada laboral controlada.

Estes temas son básicos para o desenvolvemento completo da personalidade do alumnado co fin de que adquira unha serie de valores e actitudes propios dunha persoa xusta, libre e con capacidade crítica. A materia ofrécenos a posibilidade de achegarnos a unha cultura diferente e lonxana, aínda que tamén con rasgos que perduran na nosa sociedade polo que poderemos analizar diferentes realidades, costumes, etc. O tratamento destes temas levarémolos a cabo de diversos xeitos:

- A través da selección de textos clásicos, orixinais e traducidos, e o traballo con eles, pois ofrecen diversas situacións que reflexan diferentes actitudes, valores e maneiras de pensar.
- Mediante suxerencias do profesor, que debe aproveitar calquera momento propicio para introducilos na aula.

Tamén sería interesante na nosa materia facer debates ou comentarios comparando os valores que reflexan os textos clásicos cos valores actuais da nosa sociedade, observando aqueles que mudaron co tempo e aqueles que perduraron.

13.- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS OU EXTRAESCOLARES:

Se as circunstancias sanitarias o permiten, contemplárase a posibilidade de realizar algunhas saídas especialmente no 2 e 3º trimestre para coñecer o patrimonio cultural herdado dos clásicos mediante a visita a diversos parques arqueolóxicos (en España e/ou tamén en Portugal). Trataremos de programar a participación de todo o alumnado do departamento de ESO e Bacharelato, especialmente, no Festival de Teatro Xuvenil Grecolatino que se celebra en Ourense *circa* febreiro ou marzo de 2023, organizado pola Sociedade Española de Estudos Clásicos, asistindo a dúas representacións: unha traxedia e unha comedia.

Actividades:

LUGAR	CURSOS	CARACTERÍSTICAS	DATAS	DURACIÓN
Lugo/Ourense/ A Coruña	4º ESO, BAC	Teatro Visita a museos.	3º trimestre Pendiente de confirmar	1 día
Ruta Minería romana Caurel	4º ESO, BAC	Visita guiada a minas romanas (con guía dun arqueólogo)	2º trimestre Sin Determinar	1 día
Orense Termal- Landsbrica	4º ESO, BAC	Visita ciudad vieja, termas y parque arqueológico	Sin determinar	1 día
Médulas León y Montefurado	4º ESO, BAC	Visita yacimientos arqueológicos	Sin determinar	1 día
Ludus Compostellani	4º ESO, 1ºBAC	Facultad Filología USC	Sin determinar	1 día
Bracara Augusta	4º ESO, 1ºBAC	Visita ciudad vieja, y parque arqueológico	Sin determinar	1 día

ESCALA PARA AVALIAR AS ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS OU EXTRAESCOLARES:

ESCALA DE AVALIACIÓN DAS ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS OU EXTRAESCOLARES						
ACTIVIDADE:						
Data de realización :		Data avaliación				
Avaliación realizada por:						
INDICADORES DE LOGRO	1	2	3	4	5	OBSERVACIÓNS
1.- É compatible cos obxectivos de noso P.E.C.						
2.- Valore o nivel de conexión entre esta actividade e os obxectivos da programación docente.						
3.- Axuda a conseguir os contidos programados .						
4.- Valore o nivel de influencia no desenvolvemento de competencias básicas.						
5.- Tivéronse en conta os diferentes aspectos do alumnado e atende á diversidade.						

6.- Valore o nivel de participación dos alumnos.						
7.- Permitiu a colaboración doutros membros da comunidade educativa.						
8.- Valore o nivel de influencia na aula desta actividade.						
9.- Valore a relación entre o tempo/ esforzo empregado nesta actividade e os resultados obtidos.						
10.- Valore a relación entre os resultados obtidos e os recursos empregados.						
11.- Valoración global da actividade.						
12.- Volvería facer esta actividade						
Observacións:						

14.- MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN, MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA

A avaliación da programación didáctica é un dos aspectos fundamentais do traballo docente, xa que permite determinar con exactitude os puntos fracos e as fortalezas do traballo desenvolvido ao longo de todo un curso académico.

A axeitada posta en marcha de mecanismos de avaliación da programación propiciarán unha mellora do traballo nas aulas. Con todo, debemos ter en conta que metodoloxías, materiais, recursos ou actividades que funcionan durante un curso poden non facelo no seguinte. Para minimizar estes inconvenientes debemos contar cun amplo repertorio de recursos e apoiarnos en metodoloxías que permitan as adaptacións curriculares que sexan precisas.

Á hora de avaliarmos o cumprimento da programación debemos considerar unha serie de indicadores de logro que teñan en conta como mínimo os seguintes elementos: obxectivos, contidos, consecución dos estándares de aprendizaxe, contribución aos obxectivos xerais da etapa, contribución ao desenvolvemento das competencias clave, procedementos e instrumentos de avaliación, factores que favoreceron o cumprimento da programación / causas de non cumprimento, reflexión sobre as posibles situacións imprevistas acontecidas ao longo do curso e propostas de mellora.

Modelo de avaliación da programación didáctica

Docente:		Curso e grupo:		
	Puntos fortes da programación	Puntos fracos da programación	Aspectos a manter no próximo curso	Aspectos a mellorar no próximo curso
Cumprimento dos obxectivos xerais da programación				
Desenvolvemento das unidades didácticas				
Desenvolvemento das actividades programadas				

Funcionamento das metodoloxías aplicadas				
Utilización de recursos e materiais didácticos				
Consecución dos estándares de aprendizaxe				
Funcionamento dos procedementos de avaliación				
Pertinencia dos instrumentos de avaliación				
Eficacia das medidas de recuperación				
Contribución ao desenvolvemento das competencias clave				
Contribución ao desenvolvemento dos obxectivos xerais de etapa				
Dinámica do grupo				
Participación en actividades extraescolares e complementarias				
Medidas de atención á diversidade				
Favorecemento da multidisciplinariedade				

Favorecemento do tratamento integrado de linguas				
Factores que favoreceron o cumprimento da programación				
Causas de non cumprimento da programación				

Escala para avaliar a programación didáctica:

AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA				
INDICADORES DE LOGRO	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da Temporización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a Temporización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				

11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).				
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos [Só para determinadas materias de 2º de bacharelato].				
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.				
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes.				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				
Observacións:				

En Vigo, a 20 de Setembro de 2022.

Asdo: María del Carmen Silva Rodríguez.

Xefa de departamento.